

Tăng cường hiệu lực công tác thanh tra, kiểm tra góp phần nâng cao chất lượng hoạt động kiểm toán

II HOÀNG HỒNG LẠC

(Phó Tổng Kiểm toán Nhà nước)

Kiểm toán Nhà nước (KTNN) là cơ quan chuyên môn về lĩnh vực kiểm tra tài chính nhà nước do Quốc hội thành lập, hoạt động độc lập và chỉ tuân theo pháp luật. KTNN thực hiện kiểm toán báo cáo tài chính, kiểm toán tuân thủ, kiểm toán hoạt động đối với các cơ quan, tổ chức quản lý, sử dụng ngân sách, tiền và tài sản nhà nước.

Độc lập và chỉ tuân theo pháp luật là nguyên tắc cơ bản, quan trọng xuyên suốt hoạt động kiểm toán của KTNN. Trung thực, khách quan là nguyên tắc gắn với bản chất của hoạt động kiểm toán và không thể tách rời với nguyên tắc độc lập và chỉ tuân theo pháp luật. Để hoạt động kiểm toán của KTNN đảm bảo tuân thủ theo các nguyên tắc hoạt động, các quy trình, chuẩn mực kiểm toán và đạt được mục tiêu kiểm toán đã đề ra, đòi hỏi Lãnh đạo KTNN, Thủ trưởng các đơn vị

thuộc KTNN, Trưởng đoàn, Phó trưởng đoàn các Đoàn kiểm toán, Tổ trưởng các Tổ kiểm toán phải thường xuyên tăng cường công tác chỉ đạo, điều hành và quản lý hoạt động kiểm toán. Thực tế cho thấy rằng, thanh tra và kiểm tra là một khâu không thể thiếu của quá trình quản lý, chỉ đạo và điều hành.

Nhận thức tầm quan trọng và vai trò của công tác thanh tra, kiểm tra trong quá trình quản lý, chỉ đạo và điều hành hoạt động của KTNN, ngay từ khi thành lập Kiểm toán Nhà nước đã chú trọng công tác này và hoạt động thanh tra, kiểm tra ngày càng được tăng cường, nhất là từ khi Luật Kiểm toán Nhà nước có hiệu lực thi hành, ngày 01/01/2006. Trong những năm qua, công tác thanh tra, kiểm tra đã được Lãnh đạo KTNN quan tâm trong quá trình chỉ đạo, tổ chức hoạt động và coi đó là công việc thường xuyên đối với hoạt động của KTNN; là phương pháp quản lý cần thiết nhằm nâng cao chất lượng hoạt động của Kiểm toán Nhà nước; tăng cường kỷ luật, kỷ cương trong hoạt động kiểm toán, chống tham nhũng, lãng phí và các biểu

hiện tiêu cực trong hoạt động của KTNN... Thực hiện Luật Kiểm toán Nhà nước, Nghị quyết số 916/2005/NQ-UBTVQH11 của Ủy ban Thường vụ Quốc hội, Tổng KTNN đã giao Vụ Pháp chế kiểm tra việc thực hiện các văn bản quy phạm pháp luật về KTNN; thực hiện công tác thanh tra, giải quyết khiếu nại, tố cáo trong phạm vi quản lý của KTNN theo quy định của pháp luật...; giao Vụ Chế độ và Kiểm soát chất lượng kiểm toán kiểm tra và tổ chức thực hiện các văn bản về chuẩn mực, quy trình, phương pháp chuyên môn nghiệp vụ KTNN... Hàng năm, Vụ Pháp chế; Vụ Chế độ và Kiểm soát chất lượng kiểm toán đã xây dựng Chương trình, Kế hoạch thanh tra, kiểm tra; Chương trình, Kế hoạch kiểm soát chất lượng kiểm toán trình Tổng KTNN phê duyệt. Ngoài ra Vụ Pháp chế; Vụ Chế độ và Kiểm soát chất lượng kiểm toán còn thực hiện nhiệm vụ kiểm tra, thanh tra đột xuất theo yêu cầu của Tổng KTNN.

Nhằm nâng cao chất lượng công tác thanh tra, kiểm tra của KTNN, ngày 10/12/2007 Tổng KTNN đã ra Quyết định số

11/2007/QĐ-KTNN ban hành Quy trình thanh tra, kiểm tra của KTNN. Quy trình này quy định trình tự, nội dung các bước tiến hành một cuộc thanh tra, kiểm tra của KTNN từ khi chuẩn bị đến khi kết thúc cuộc thanh tra, kiểm tra. Quy trình được áp dụng đối với các đơn vị trực thuộc KTNN, cán bộ công chức khi tiến hành thanh tra, kiểm tra theo kế hoạch hoặc quyết định thanh tra, kiểm tra đã được Tổng KTNN phê duyệt. Thực hiện Chương trình xây dựng văn bản quy phạm pháp luật năm 2008 của KTNN, Vụ Chế độ và Kiểm soát chất lượng kiểm toán đang hoàn thiện Quy chế kiểm soát chất lượng kiểm toán để trình Tổng KTNN ký ban hành vào Quý III năm 2009.

Sau 3 năm triển khai thực hiện Luật Kiểm toán Nhà nước, hoạt động thanh tra, kiểm tra của KTNN luôn nhận được sự quan tâm chỉ đạo của Tổng KTNN và Lãnh đạo KTNN nên đã dần đi vào nề nếp và có bước chuyển biến rõ ràng về chất lượng, kết quả kiểm tra đã góp phần nâng cao chất lượng công tác kiểm toán. Qua kiểm tra, thanh tra đã chỉ ra các mặt còn thiếu sót, hạn chế giúp Thủ trưởng các đơn vị chấn chỉnh việc thực hiện đúng những quy định trong hoạt động kiểm toán và hoạt động khác của KTNN như: chấp hành quy định về hồ sơ mẫu biểu kiểm toán; chuẩn mực, quy trình kiểm toán của KTNN; thực hiện Quy chế tổ chức và hoạt động của Đoàn kiểm toán, Quy chế làm việc của KTNN... Tổng kết, đánh giá, rút kinh nghiệm đối với hoạt động kiểm toán nói chung, đồng thời nhắc nhở, góp ý uốn nắn những cán bộ, kiểm toán viên còn thiếu sót, hạn chế trong hoạt động kiểm toán và kịp thời khen thưởng, động viên đối với các cá nhân, tập thể có thành tích trong công tác. Công tác thanh tra, kiểm tra đã góp phần răn đe, ngăn chặn các hành vi vi phạm pháp luật, tăng cường kỷ luật và

đề cao trách nhiệm của các đơn vị thuộc KTNN, các Đoàn kiểm toán, Tổ kiểm toán và các cán bộ kiểm toán viên. Cùng với các biện pháp tuyên truyền hỗ trợ, công tác thanh tra kiểm tra của KTNN cũng đã góp phần nâng cao tính tự giác tuân thủ chấp hành quy định, chính sách, pháp luật của các đối tượng được thanh tra, kiểm tra. Hoạt động thanh tra, kiểm tra của KTNN đã có bước chuyển biến tích cực, góp phần nâng cao chất lượng kiểm toán. Qua thực tế thanh tra, kiểm tra tại các Đoàn kiểm toán cho thấy bên cạnh những kết quả đạt được còn có những hạn chế, bất cập cần được quan tâm hơn nữa trong thời gian tới:

» **Thứ nhất**, công tác quản lý và tổ chức thực hiện nhiệm vụ kiểm toán của một số Đoàn kiểm toán chưa tốt làm ảnh hưởng không nhỏ đến chất lượng hoạt động kiểm toán. Việc chấp hành các quy trình, chuẩn mực kiểm toán nhà nước và phương pháp chuyên môn nghiệp vụ tại không ít Đoàn kiểm toán, Tổ kiểm toán chưa nghiêm. Chất lượng bằng chứng kiểm toán còn hạn chế cả về số lượng và chất lượng, bằng chứng kiểm toán chưa thực sự đảm bảo làm cơ sở cho việc đánh giá, kết luận và kiến nghị kiểm toán; chưa đi sâu đánh giá chất lượng của bằng chứng kiểm toán. Nội dung và phương pháp ghi chép các tài liệu làm việc của KTV còn chưa đúng quy định và thiếu thống nhất, một số tài liệu theo quy định phải lập và lưu trữ trong hồ sơ kiểm toán nhưng thực tế chưa thực hiện.

» **Thứ hai**, công tác tự kiểm tra, kiểm soát từ các Tổ kiểm toán, Đoàn kiểm toán và của Thủ trưởng các KTNN khu vực, KTNN chuyên ngành còn hạn chế so với yêu cầu; công tác kiểm tra, kiểm soát của các vụ chức năng chưa tương xứng với chức năng, nhiệm vụ và nguồn lực được giao; hiệu lực công tác thanh tra, kiểm tra còn thấp, chưa tương xứng yêu

cầu. Một số cán bộ, kiểm toán viên còn hạn chế, yếu kém về năng lực, trình độ, phong cách, tác phong ứng xử, đạo đức nghề nghiệp và khả năng tổng hợp, phân tích chưa đáp ứng yêu cầu ngày càng cao trong quản lý, điều hành ngân sách, tiền và tài sản nhà nước.

» **Thứ ba**, hoạt động thanh tra, kiểm tra của KTNN hiện nay mới chỉ tập trung vào kiểm tra việc thực hiện Quy chế làm việc của KTNN, Quy chế tổ chức và hoạt động của Đoàn kiểm toán nhà nước và thanh tra theo đơn thư khiếu nại, tố cáo. Mặt khác, công tác thanh tra, kiểm tra đã bộc lộ những hạn chế; đã xuất hiện tư tưởng né tránh, ngại va chạm, buông xuôi; thực hiện chưa đúng quy trình thanh tra, kiểm tra; kết luận còn chung chung, không chỉ rõ cụ thể các nội dung và đối tượng sai phạm; kết quả thanh tra, kiểm tra hiệu lực còn thấp. Vụ Chế độ và Kiểm soát chất lượng kiểm toán chủ yếu thực hiện kiểm tra, kiểm soát việc chấp hành quy trình, chuẩn mực và phương pháp chuyên môn nghiệp vụ KTNN của các Đoàn kiểm toán khi đã phát hành Báo cáo kiểm toán nên tính hiệu lực, hiệu quả không cao.

Nguyên nhân chủ yếu của các hạn chế, tồn tại:

- Một là, Luật KTNN hiện nay chưa có quy định cụ thể về thanh tra, kiểm tra KTNN. Hoạt động thanh tra, kiểm tra chủ yếu căn cứ vào Quyết định của Tổng KTNN, chưa có đơn vị chuyên trách làm công tác thanh tra, tổ chức bộ máy thanh tra, kiểm tra chưa tương xứng với khối lượng công việc và nhiệm vụ được giao.

- Hai là, cơ sở vật chất phục vụ công tác thanh tra, kiểm tra của KTNN còn hạn chế; chưa có sự hỗ trợ nghiệp vụ thanh tra qua các khâu thu thập dữ liệu, thông tin, lựa chọn các đối tượng thanh tra, kiểm tra và xử lý vi phạm.

- Ba là, quy định về mẫu biểu hồ sơ kiểm toán, về tài liệu làm

việc của kiểm toán viên còn có những mặt chưa hợp lý, chưa toàn diện; nhận thức của một bộ phận kiểm toán viên về việc thu thập, ghi chép tài liệu làm việc và bằng chứng kiểm toán còn chưa đúng dẫn đến tình trạng ghi chép mang tính hình thức hoặc không có phương pháp ghi chép thích hợp đối với một số tài liệu làm việc và bằng chứng kiểm toán. Công tác chỉ đạo và hướng dẫn việc ghi chép tài liệu làm việc của các cấp chưa đáp ứng được yêu cầu thực tế.

Để phát huy đầy đủ vai trò của thanh tra, kiểm tra góp phần nâng cao chất lượng hoạt động kiểm toán, cần phải đổi mới tổ chức hoạt động, nâng cao hiệu quả, hiệu lực của hoạt động thanh tra, kiểm tra của KTNN. Cụ thể như sau:

» **Thứ nhất**, rà soát các quy định liên quan đến tổ chức, hoạt động thanh tra, kiểm tra của KTNN, kiến nghị sửa đổi, bổ sung các chế định cụ thể về công tác thanh tra, kiểm tra của KTNN tạo cơ sở pháp lý đầy đủ để thực hiện các hoạt động thanh tra, kiểm tra của KTNN. Nghiên cứu hoàn thiện các phương pháp, quy trình, thủ tục trong kiểm soát nội bộ của Đoàn, Tổ kiểm toán và của các KTNN chuyên ngành và KTNN khu vực theo hướng nâng cao và gắn trách nhiệm của

Trưởng đoàn, Tổ trưởng với từng hoạt động nghiệp vụ kiểm toán; nghiên cứu xây dựng và ban hành Quy trình kiểm soát chất lượng kiểm toán các Đoàn kiểm toán để áp dụng thống nhất trong toàn ngành; hoàn thiện hệ thống tiêu chuẩn đánh giá chất lượng kiểm toán.

» **Thứ hai**, kiện toàn tổ chức bộ máy thanh tra, kiểm tra đáp ứng yêu cầu công tác thanh tra của KTNN. Lựa chọn và bố trí cán bộ có phẩm chất đạo đức, chuyên môn nghiệp vụ tốt làm công tác thanh tra, kiểm tra; tăng cường trang bị cơ sở vật chất, phương tiện cần thiết phục vụ hoạt động thanh tra, kiểm tra.

» **Thứ ba**, đổi mới công tác xây dựng kế hoạch thanh tra, kiểm tra và phương pháp thanh tra, kiểm tra; xây dựng các tiêu chí đánh giá, kết luận, kiến nghị xử lý vi phạm, khắc phục các hạn chế, thiếu sót trong việc thực hiện quy trình thanh tra, kết luận, kiến nghị nhằm nâng cao hiệu quả, hiệu lực hoạt động thanh tra, kiểm tra của KTNN. Tăng cường công tác tự kiểm tra, kiểm soát các đoàn kiểm toán: thực hiện kiểm tra đột xuất, đi sâu vào việc kiểm tra các bằng chứng kiểm toán của kiểm toán viên, việc ghi chép, quản lý tài liệu làm việc của kiểm toán viên; nghiêm túc kiểm điểm, rút kinh nghiệm về

những thiếu sót và hạn chế được phát hiện qua các đoàn kiểm tra nội bộ của đơn vị và của các đơn vị chức năng của KTNN.

» **Thứ tư**, đổi mới hơn nữa công tác giải quyết khiếu nại, tố cáo theo hướng tăng cường sự phối hợp giữa các đơn vị trực thuộc có liên quan của KTNN trong việc giải quyết khiếu nại, tố cáo.

» **Thứ năm**, tăng cường công tác giáo dục chính trị tư tưởng cho cán bộ làm công tác thanh tra, kiểm tra khắc phục tư tưởng né tránh, ngại va chạm, buông xuôi. Động viên và có chính sách đào tạo chuyên môn nghiệp vụ cho cán bộ làm công tác thanh tra, kiểm tra; kịp thời nắm bắt và cập nhật thường xuyên các thông tin về tổ chức, hoạt động kiểm toán phục vụ công tác thanh tra, kiểm tra.

Các KTNN chuyên ngành, KTNN khu vực cần tăng cường giáo dục chính trị tư tưởng, nâng cao ý thức, tinh thần trách nhiệm, tự trọng nghề nghiệp của cán bộ, công chức và kiểm toán viên trong việc thực hiện các quy định của Kiểm toán Nhà nước trong hoạt động kiểm toán và các quy định của đơn vị được kiểm toán. Tiếp tục quán triệt và tổ chức thực hiện nghiêm Luật Kiểm toán nhà nước và các văn bản hướng dẫn thi hành, Quy chế tổ chức và hoạt động của Đoàn kiểm toán nhà nước, Quy tắc ứng xử của kiểm toán viên nhà nước, các quy trình, chuẩn mực và phương pháp chuyên môn nghiệp vụ kiểm toán. Nghiêm túc triển khai thực hiện Chỉ thị số 1238/CT-KTNN ngày 01/10/2008 của Tổng Kiểm toán Nhà nước về việc tăng cường quản lý hoạt động kiểm toán.

» **Thứ sáu**, tăng cường hơn nữa sự lãnh đạo, chỉ đạo của Lãnh đạo KTNN đối với công tác thanh tra, kiểm tra; phân định rõ ràng hơn chức năng thanh tra ngành theo hướng tập trung chuyên trách, tránh sự trùng lặp, chồng chéo. **KT**